

Uitgave van de Stichting
Historische Sociëteit
Enschede-Lonneker

www.shsel.com

De SHSEL houdt zich bezig met de
historie van de gemeente Enschede
(de vroegere gemeenten Enschede en
Lonneker).

Redactie:

Geert Bekkering, *eindredacteur*
Gerdie Spee-Kolkhuis Tanke, *coördinatie*
Ineke Buitenhek-Levers, *secretaresse*
Henk Bollen
Leen Fröberg
Ab Gellekink
Henk ter Heege
Robert Kemper

Tekeningen:

Anton Reuvers

Vaste medewerkers:

Johan Hemken   Adrie Roding
Frits te Lintelo   Ties Wiegman

Redactieadres:

Ineke Buitenhek-Levers
Julie de Graaglaan 6
7545 RM Enschede
Tel. 053 - 4311836
E-mail: ineke.buitenhek@home.nl

Een **abbonement** op n Sliepsteen kost
€ 9,00 per jaar (4 nummers).
Losse nummers € 3,00.

Abonnementenadministratie:

Frits Jurgens, Vastertlanden 110
7542 LD Enschede, tel. 053-4769390
e-mail: f.jurgens@home.nl

Het **lidmaatschap** van de SHSEL kost
€ 19,00 per jaar (dit is inclusief een
abbonement op n Sliepsteen)

Ledenadministratie:

Johan Hemken, Grimberghoek 24
7546 HE Enschede, tel. 053-4769657
e-mail: johanhemken@home.nl

Abonnements- en lidmaatschapsgelden
per acceptgiro bij vooruitbetaling te voldoen.
Opzeggingen vóór 1 december.
Overige betalingen: ING 4939176
ten name van de Historische Sociëteit
Enschede-Lonneker.

Druk en opmaak:

TWENTHE
Drukkerij Grafische Inrichting
Twenthe BV
Hendrik ter Kuilestraat 133
7547 BC Enschede
tel. 053 - 4323269

Kiek(j)es

Raadsel Fabrieksschool

Riet Strijker

Foto's: collectie Robert Kemper

De bovenste foto is van rond 1895, de onderste van rond 1880. Ze zijn van de Enschedese Fabrieksschool. Veel verandering in kinderkleding was er niet gedurende dat tijdvak. Op de bovenste foto staan goed geklede kinderen. In het kistentuug. Een foto was tenslotte iets bijzonders. Geen klompen maar schoenen. Fraaie jassen, halssnoeren, oorbellen en zijden knoopdoekjes. De jongens in redelijk goed zittende pakken met vest en platte boord met plastron (soort stropdas). Of met een frisse witte kraag. Het hele groepje straalt een bepaalde vanzelfsprekende boerenwelstand uit. Er zijn zelfs duidelijk juwelen te zien. Goud, zilver, bloedkoralen. En dat voor kinderen!?

De foto met alleen jongens is heel anders. Als we ervan uitgaan dat men met de beste kleren op de foto ging, zijn die van dit groepje niet veel zaaks. Jongens op klompen in nogal morsige, versleten pakken en vesten. De zittende jongen middenvoor is hierop een vreemde uitzondering. Op deze foto zijn niet de 'holle' gezichtjes van de kinderen te zien, die op veel andere foto's van fabriekskinderen staan. Maar ik kan me bij deze foto de Fabrieksschool wel voorstellen. Er waren ongetwijfeld rangen en standen, ook op de Fabrieksschool. Maar waren die gescheiden in klassen? Twee keer de Fabrieksschool? Ik vind het een raadsel.

De Fabrieksschool was een vooruitstrevende Enschedese instelling. Vijftien fabrikanten hadden in 1866 afgesproken dat kinderen (10 tot 14 jaar) alleen in hun fabrieken mochten werken als ze op vier wekdagen 's morgens vóór 9 uur naar de Fabrieksschool gingen. Het arbeidersleger moest wel op peil blijven. Hun werktijd in de fabriek was in die jaren gemiddeld tien uur! En de school kwam daar dus nog bij.

